

Örgün ve Yaygın Eğitimi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına Yönelik Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri

Hasan TOPÇU¹
Ramazan DİKİCİ²

Öz

Ülkemizde 2005 yılında ortaöğretim kademesinde gerçekleştirilen eğitim reformu ile yapılandırmacı eğitim felsefesi benimsenmiştir. Ancak üniversiteye giriş sınavlarında öğrencinin bilgi ve öğrenmesini ölçen standartlaştırılmış testler uygulanmaktadır. Standartlaştırılmış testlerin bilgi ve hız gerektirmesi, yapılandırmacı yaklaşımın süreç izlemeyi ileri süren ölçme-değerlendirme yaklaşımıyla çelişmektedir. Dolayısıyla ortaöğretim kurumlarında yapılan öğretim üniversiteye giriş sınavlarına hazırlıkta yeterli görülmemektedir. Bu durum Örgün ve Yaygın Eğitimi Destekleme ve Yetiştirme Kursları (ÖYEDYK)'nın önemini büyük ölçüde artırmıştır. ÖYEDYK'nın pratikte doğurduğu sonuçları görmek, bu kurslarla ilgili öğretmenlerin ve öğrencilerin görüşlerini belirlemek kursların verimliliğinin artırılmasına katkıda bulunacağından önem arz etmektedir. Bu nitel araştırmada durum çalışması deseni tercih edilmiştir. Üç öğretmen ve dört öğrenci araştırma grubunu oluşturmaktadır. Veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formları ile toplanmıştır. Verilerin analiz edilmesinde içerik analizi kullanılmıştır. Bu araştırmanın sonucunda öğretmen ve öğrenci perspektifinden ÖYEDYK'nın farklı etkilere sahip olduğu görülmüştür. Öğretmenler genel olarak uygulamadaki eksikliklerden rahatsızlıklarını dile getirmişlerdir. Eğitimin bir bütün olarak ele alınması gerektiği düşüncesinden hareketle

¹ Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Matematik Eğitimi Ana Bilim Dalı, Erzurum, hasantpc37@gmail.com

² Prof. Dr., Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Matematik Eğitimi Ana Bilim Dalı, Mersin, rdikici@mersin.edu.tr

Doi num: 10.17932/IAU.EFD.2015.013/efd_v06i1001

ÖYEDYK ile ilgili sorunların bütün paydaşlar tarafından tartışılmasını beklemektedirler. Öğrenciler genel olarak süreçten memnun olup ileriye dönük iyileştirmeler yapılması gerektiği konusunda öğretmenleriyle hemfikirdirler.

Anahtar kelimeler: Destekleme ve Yetiştirme Kursları, Öğretmen görüşleri, Öğrenci Görüşleri

Teacher and Students' Opinions on Support and Training Courses of Formal and non-Formal Education

Abstract

Constructivist education philosophy was adopted in 2005 with the education reform carried out in secondary education level in our country. However, standardized tests that measure student knowledge and learning are applied in university entrance exams. The fact that standardized tests require knowledge and speed contradicts the constructivist approach's measurement-evaluation approach that proposes process monitoring. Therefore, the education in secondary education institutions is not considered sufficient in preparation for university entrance exams. This situation greatly increased the importance of Formal and Non-Formal Education Support and Training Courses (FNESTC). It is important to see the results of the FNESTC, which was put into practice in 2014, to determine the views of teachers and students about these courses, and to contribute to increase the efficiency of the courses. In this qualitative research, case study design was preferred. The research group consists of three teacher, four student. Data were collected by semi-structured interview forms prepared by the researchers. Content analysis were used together to analyse the data. As a result of this research, it was seen that FNESTC has diverse effects from the perspective of teachers and students. Teachers generally expressed their discomfort with the shortcomings in practice. Teachers expect that all the stakeholders will discuss the issues related to FNESTC, considering that education should be handled as a whole. The students are generally satisfied with the process and agree with their teachers that future improvements should be made.

Keywords: Supporting and Training Courses, Teacher's Opinions, Student's Opinions

1. GİRİŞ

Bütün ülkelerin eğitim sistemlerinde matematik büyük bir öneme sahiptir. Türkiye’de de her kademedede matematik öğretimine ayrı bir önem verilmektedir. Çünkü matematik günlük yaşamın ve eğitim faaliyetlerinin sürdürülmesinin vazgeçilmez bir parçasıdır. Türkiye’de 2005 yılında ortaöğretim kademesinde eğitim reformu gerçekleştirilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından bu reformun gerekçesi davranışçı yaklaşımın ders tabanlı olması, yoğun bir şekilde kitaplara dayanması, öğretmen merkezli olması ve sınava yönelik ezbere dayanması gibi negatif yönlerinin bulunması olarak belirtilmiştir (MEB, 2009). Eğitim reformunun yapılması için öne sürülen en önemli gerekçelerden biri ülkemizin Avrupa Birliği (AB) üyesi olma isteğidir (Er, 2012). Bu durum MEB (2009) tarafından ortaöğretim projesi kapsamında ortaöğretim programlarının yeniden yapılandırılarak AB ile uyumlu hale getirilmesi ihtiyacı olarak belirtilmiştir.

Eğitim reformu ile yapılandırmacı eğitim felsefesi benimsenmektedir. 2005 yılında uygulamaya konulan ortaöğretim matematik öğretim programı 1980 yılından bu güne ABD’de yayımlanan birçok dokümanla örtüşmektedir (Er, 2012). Matematik programı, (NCTM, 2000) dokümanlarındaki gibi akıl yürütme ve ispatı, ilişkilendirmeyi, görselleştirmeyi ve matematiksel ilişkilendirmeyi vurgulamaktadır (Er, 2012). Yapılandırmacılık son 30 yıldır araştırmacılar, eğitimciler ve öğretmenler arasında tartışma konusu olmuştur. Piaget, Vygotsky ve Bruner’in teorileri eğitimi etkilemiş ve matematik öğretimi ve öğreniminde, öğretmen yaklaşımında ciddi değişimler gerçekleştirmiştir. Bu eğitimcilerin fikirleri yapılandırmacılığın temelini oluşturmuştur. Bu teoriye göre çocuk dünyadaki deneyimlerinden hareket ederek bilgiyi oluşturur ve daha sonra da bilgiyi anlamlandırır. Çocuk somut materyaller, matematiksel semboller ve problemlerle etkileşime girerek matematiği yeniden oluşturur veya yeniden keşfeder (Smith, 2006).

Bu yaklaşım esas alınarak hazırlanan yeni matematik programında ölçme-değerlendirme öğrenci gelişimini izleyen, öğrenmenin bir parçası olarak düşünülen bilgiyi ölçerken beceriyi de ölçebilen tekniklerin yoğun kullanılmasını gerektiren bir süreç olarak tanımlanmıştır (MEB, 2013).

Bu çerçevede ölçme sonuçları yalnızca öğrenciye not verme amacıyla değil, öğrencilerin kendilerini değerlendirmesine yardımcı olmak, öğrenci gelişimi ve öğrenme süreci hakkında bilgi almak ve bunlar ışığında daha iyi bir öğretim gerçekleştirmek amacıyla kullanılması vurgulanmıştır (MEB, 2013).

Türkiye’de üniversiteye girişlerde öğrencinin bilgi ve öğrenmesini ölçen standartlaştırılmış testler uygulanmaktadır. Standartlaştırılmış testler mümkün olduğunca eşit şartlarda yapılır ve öğrencilerden aynı süre içerisinde aynı soruları cevaplamaları istenir (Wilson, 2007). Japonya, Rusya ve Çin Halk Cumhuriyeti gibi birçok ülkenin lisans programlarında öğrenim görmek isteyen öğrenciler için standartlaştırılmış testlerin puanları büyük önem taşımaktadır. Türkiye’de de Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından uygulanan Temel Yeterlilik Testi (TYT) ve Alan Yeterlilik Testi (AYT) sınavları bu kapsamda değerlendirilebilir. Standartlaştırılmış testlerin bilgi ve hız gerektirmesi, yapılandırmacı yaklaşımın süreç izlemeyi ileri süren ölçme-değerlendirme yaklaşımıyla çelişmektedir. Dolayısıyla ortaöğretim kurumlarında verilen eğitim üniversiteye giriş sınavlarına hazırlıkta yeterli görülmemektedir.

Bu nedenle aileler çocuklarının istedikleri yükseköğretim programına yerleşmelerini sağlamak amacıyla gelirlerinin %1–15 ’ini özel eğitim kurumlarına ayırmaktadırlar (Tansel ve Bircan, 2006). Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre 2014 yılı ağustos ayı üniversiteye hazırlık özel dersane ücreti ortalama 6.1 TL/saattir (Güçlü, 2014). Kanada, Yunanistan, Japonya ve Güney Kore gibi ülkemizde de yükseköğretime duyulan yoğun istekten dolayı özel eğitim ihtiyacı artmaktadır (Tansel ve Bircan, 2006). Öğrencilere formal eğitimi desteklemek amacıyla sunulan fırsatlar dersane, özel ders (Tansel, 2013) ve MEB tarafından sağlanan Örgün ve Yaygın Eğitimi Destekleme ve Yetiştirme Kursları (ÖYEDYK)’dır. Dershaneler ilk kez 1984 yılında eğitim faaliyetlerine başlamıştır ve sayıları o yıllarda 174’tür (Tansel ve Bircan, 2006). 2012-2013 eğitim öğretim yılı sonunda dersane sayısı 3 bin 579, öğrenci sayısı 1 milyon 220 bin 435 ve öğretmen sayısı 47 bin 500’e ulaşmıştır (Der, 2014).

Özel ders ve dershanelerin öğrencilerin genel başarıları üzerinde etkisinin olmadığı ileri sürülmüş ancak belirli nitelikteki okullarda veya başarı düzeyinin düşük olduğu kırsal kesim öğrencileri üzerinde pozitif etki yapabileceği belirtilmiştir (Zhang, 2013). Keza, özel ders ve dershanelerin akademik başarı üzerinde pozitif etki yaptığı, ancak bu etkinin boyutunun ilgi, akademik başarı algısı, lise mezuniyet alanı ve lise ağırlıklı mezuniyet ortalaması değişkenleriyle kıyaslandığında çok küçük olduğu vurgulanmıştır (Berberoğlu ve Tansel, 2014). Bununla birlikte 2014 yılında Milli Eğitim Temel Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde değişiklik yapan 6528 nolu kanun ile dershanelerin 1 Eylül 2015 tarihinde kapatılması kararı alınmıştır. 25-150 TL/saat aralığındaki özel ders ücretleri öğrencilerin bu seçeneğini adeta olanaksız hale getirmiştir. Bu durum ÖYEDYK'nın önemini büyük ölçüde artırmıştır.

ÖYEDYK benzeri kurslar önceki yıllarda da uygulamaya konulmuştur. Ancak söz konusu kurslar ile ÖYEDYK arasında farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklardan araştırma için önemli olduğu düşünülenler Tablo 1'de özetlenmiştir.

Tablo: 1 MEB Örgün ve Yaygın Eğitimi Destekleme ve Yetiştirme Kursları (2014) ile MEB Öğrencileri Yetiştirme Kursları (2004) Yönetmeliğindeki Önemli Farklılıklar

MEB Örgün ve Yaygın Eğitimi Destekleme ve Yetiştirme Kursları (2014)	MEB Öğrencileri Yetiştirme Kursları (2004)
Potansiyeli yeterli olan resmi okullar, imam-hatip ortaokulları, ortaöğretim kurumları ile halk eğitimi merkezlerinde açılabilir.	Fiziki kapasitesi ve öğrenci potansiyeli yeterli olan okullarda açılabilir.
Her eğitim bölgesinde en az bir kurs açılması zorunluluğu yoktur.	Eğitim bölgesi oluşturulan yerlerde, her eğitim bölgesinde fiziki kapasitesi yeterli en az bir ilköğretim ve bir orta öğretim kurumunda kurs açılması zorunludur.

Bu yönerge kapsamında açılan kurslara devam eden öğrenci ve kursiyerlerden herhangi bir ücret alınmaz.

Yetiştirme ve hazırlama kursları ücretlidir. Kurslara katılan öğrencilerden ders saati başına alınacak kurs ücreti kurs merkezi yönetim kurulu tarafından yönetmelikte açıklanan kurallara göre belirlenir.

Kursta görevli yönetici ve öğretmenlerin ders ve ek ders ücretlerine ilişkin hususlar, Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin Toplu Sözleşme ile 1/12/2006 tarihli ve 2006/11350 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Millî Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Karar kapsamında belirlenir.

Kurs gelirlerinin %7'si kurs merkezi müdürüne, %7'si kurs merkez yönetim kurulunun okul müdürü, okul koruma derneği ve aile birliği temsilcileri dışında kalan üyelerine, %80'i kurslarda görev alan öğretmenlere, %6'sı ise kurs merkezinin bakım, temizlik, evrak ve baskı işlerini yürüten memur ve hizmetlilere ödenir.

Örgün eğitim kurumlarında açılacak kurslarda 1 dersten dönemlik açılan kurs süresi 36, yıllık açılan kursun süresi ise 72 ders saatinden az olamaz.

Her dönemin eğitim programı, öğretim konularına ve bunların özelliklerine göre belirlenmek üzere en az 40, en çok 120 saatlik programlardan oluşur.

Bir kurs saatinin süresi 40 dakikadır. Örgün eğitim kurumlarında açılan kurslar, çalışma günlerinde ders saatleri dışında saat 22:00'ye kadar yapılabilir.

Kurslar, öğrencilerin normal ders saatleri dışında ve her kurs saati 40-45 dakika olmak üzere düzenlenir. Ancak, kursların en geç saat 20.00'da sona erdirilmesi şarttır.

Kurslara kayıt yaptıran öğrencilerin devamları zorunludur. Her kurs döneminde okutulması gereken toplam ders saatinin özürsüz olarak 1/10'una devam etmeyen öğrencilerin kurs kaydı silinir. Aynı dönemde başka bir kursa devam edemez.

Kurslara kayıt yaptıran öğrencilerin devamları zorunludur. Her kurs döneminde okutulması gereken toplam ders saatinin özürsüz olarak üçte birine devam etmeyen öğrenciler kurs merkezi müdürünün teklifi ve kurs yönetim kurulunun kararıyla kurstan çıkarılır.

Kurslarda yararlanılacak temel kaynaklar ders kitapları ve diğer eğitim materyalleridir.

Kurslarda yararlanılacak temel kaynaklar ders kitaplarıdır. Ayrıca, Talim ve Terbiye Kurulu'nca hazırlanan yayınlar, bu Kurul'ca tavsiye edilen veya kurs merkezi yönetim kurulunca uygun görülen diğer kaynaklar ile yükseköğretim kurumlarınca hazırlanan yayınlardan da yararlanılabilir.

Kurslara katılan öğrencilerin kazandıkları bilgi ve becerileri ölçmek amacıyla kurs merkezinde kurs saatleri içinde her ay değerlendirme yapılır (MEB, 2014; Tutak, Emül, ve Gün, 2010).

Kurslara katılan öğrencilerin kazandıkları bilgi ve becerileri ölçmek amacıyla her kurs döneminde en az iki sınav yapılır (MEB, 2004).

Özel dershanelerin kapanacağı gerçeği göz önüne alındığında 2014 yılında uygulamaya konulan ÖYEDYK'nın pratikte doğurduğu sonuçları görmek, bu kurslarla ilgili öğretmenlerin ve öğrencilerin görüşlerini belirlemek bu çalışmanın amaçlarındandır. Bu vesile ile kursların verimliliğinin artırılmasına da katkıda sağlayacağı düşünülmektedir. Bu amacı gerçekleştirmek için araştırmada aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır.

- 1) Öğretmen ve öğrencilerin kursların uygulanmaya başlaması konusundaki düşünceleri nelerdir?
- 2) Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kursunda kullandıkları yöntem ve plana ilişkin görüşleri nelerdir?
- 3) Öğretmen ve öğrencilerin matematik kurslarının, dershanelerin kapatılmasının sistemde oluşturduğu boşluğu doldurması konusundaki görüşleri nelerdir?
- 4) Öğretmen ve öğrencilerin destekleme ve yetiştirme kursunun öğrencilere katkısına (ders başarısı, sınav başarısı, tutum...) ilişkin görüşleri nelerdir?
- 5) Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kursunun aksayan yönlerine ilişkin görüşleri nelerdir?
- 6) Matematik dersleri ve kurslarının benzer ve farklı yönleri nelerdir?
- 7) Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kursunun daha verimli geçmesine ilişkin önerileri nelerdir?

2. YÖNTEM

Öğretmen ve öğrencilerin ÖYEDYK ile ilgili görüşlerinin belirlenmesinin amaçlandığı bu nitel araştırmada durum çalışması deseni tercih edilmiştir. Durum çalışması, araştırmacının gerçek yaşam, güncel sınırlı bir sistem (bir durum) ya da belli bir zaman içerisindeki çoklu sınırlandırılmış sistemler hakkında çoklu bilgi kaynakları (gözlemler, görüşmeler, dokümanlar ve raporlar) aracılığıyla detaylı ve derinlemesine bilgi topladığı, bir durum betimlemesi ya da durum temaları ortaya koyduğu nitel bir yaklaşımdır (Creswell, 2015). Söz konusu edilen durum kelimesi farklı şekillerde olabilmektedir. Örneğin; öğretmen, öğrenci, yönetici gibi bir bireyi, bir programı, bir grubu, bir topluluğu veya bir politikayı hedef almakla durum kelimesinin kullanım amacına bağlı olarak niteliği değişebilmektedir (Merriam, 2013). Bu çalışmada da kurslara katılan öğretmen ve öğrencilerin bu süreçteki deneyimleri, algılamaları ve görüşlerini incelenmek amacıyla amaca uygun olarak derinlemesine bilgi toplanması, kurs sürecindeki durumun betimlemesi ve temaların ortaya koyulması gerektiğinden dolayı bu çalışma bir durum çalışmasıdır.

2.1. Araştırma Grubu

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki bir ilin bir ilçesinde görev yapan bir erkek ve bir kadın öğretmen ile bir erkek ve bir kız öğrenci, Karadeniz Bölgesi'ndeki bir ilin bir ilçesinde görev yapan bir erkek öğretmen ile bir erkek ve bir kız öğrenci araştırma grubunu oluşturmaktadır. Öğretmenler ve öğrenciler ÖYEDYK kapsamındaki matematik dersinin katılımcılarıdır. Yıldırım ve Şimşek (2011)'e göre nitel araştırmalarda örneklemin geniş olması çoğu zaman mümkün değildir. Örneklem seçimi araştırma probleminin özneliği ve araştırmacının sahip olduğu kaynaklarla yakından ilgilidir ve bazen tek birey bir araştırmanın örneklemini oluşturabilir. Bu nedenle kurslarda görev alan ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan 3 öğretmen ve yine kurslara kayıtlı ve devam eden 4 öğrenci çalışma için yeterli görülmüştür.

2.2. Verilerin Toplanması

Veriler nitel araştırma yöntemlerinden görüşme yoluyla toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış

görüşmeler, basit seçenekli cevaplamanın yanı sıra ilgili alanda derinlemesine bilgi edinmeyi sağlar (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2011). Görüşme formunda öğretmen ve öğrencilerin ÖYEDYK hakkında görüşlerini belirlemeye yönelik dokuz açık uçlu soru yer almaktadır. Görüşme öncesinde öğretmenler ve öğrencilere görüşlerinin kullanılış amacı açıklanmış ve görüşmelerin kayıt altına alınması konusunda izinleri alınmıştır. Öğretmenlerle yapılan görüşmeler ortalama 22 dakika, öğrencilerle yapılanlar ortalama 11 dakika sürmüştür ve görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır.

2.3. Verilerin Analizi

Katılımcıların görüşlerinden elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmıştır.

Nitel verilerin analizi, araştırmacının verileri düzenlediği, analiz birimlerine ayırdığı, sentezlediği, örüntüleri ortaya çıkardığı, önemli değişkenleri keşfettiği ve hangi bilgileri rapora yansıtacağına karar verdiği bir süreçtir (Bogdan ve Biklen, 2007). İçerik analizi, verilerin anlamlandırılarak belirli bir çerçeve oluşturulması ve beliren durum netlik kazandıktan sonra düzenlenerek kod ve kategorilerin ortaya çıkmasını sağlamaktadır (Patton, 2014). Araştırmada içerik analizi yöntemlerinden kategorisel analiz kullanılmıştır. Bu süreçte verilerin kodlanması, kategorilerin oluşturulması ve düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması aşamaları izlenmiştir (Corbin ve Strauss, 2007).

3. BULGULAR

Bu bölümde ilk olarak öğretmenlerle ve daha sonra öğrencilerle yapılan görüşmelerden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. İfadelere yer verilirken öğretmenler için “ÖM”, öğrenciler için “Ö” şeklinde kodlama yapılmıştır.

3.1. Öğretmenlerin ÖYEDYK’na Yönelik Görüşleri

Çalışmaya katılan öğretmenlerin tamamı ÖYEDYK’nın uygulamaya konulması ile ilgili olarak kendilerinden görüş alınmadığı için rahatsız oldukları, fikir olarak beğendikleri ve uygulamada sorunlar yaşadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Keza uygulamada görev yapmanın fedakârlık gerektirdiği, istekli öğrenciler için faydalı olduğunu ifade etmişlerdir.

(ÖM2): “Tabii ki ekonomik durumu iyi olmayan çalışkan, üniversiteye gitmek isteyen öğrenciler için yararlı bir uygulama. Gerçekten bu uygulamayı para için yapmıyoruz. Öğrencilere yardımcı olmak hoşuma gidiyor benim.”

(ÖM3): “Biz bu uygulamayı öğrencileri sevdiğimizden yürütüyoruz. Onlara bir şeyler katmak istedik. Sonuçta kendi çocuğumuz yerine koyduk.”

Öğretmenlerin çoğunluğunun derslerde öğretim programından farklı konular anlattıkları ancak bir öğretmenin ara sınıflarda öğretim programına sadık kaldığı anlaşılmaktadır. Bu esnekliğe yönetmelik izin vermektedir. Bütün öğretmenler ÖYEDYK’nın katılımcıların başarılarına olumlu yönde katkı sağlayacağını ifade etmişlerdir.

(ÖM3): “Hocam matematiğe karşı tutumumuz değişti diyenler var ama parmakla sayılacak kadar. Öğrenciler ilköğretimden matematiğe karşı ön yargı ile geliyorlar ve bunu önlemek kolay olmuyor.”

(ÖM2): “Öğretmene karşı kendilerini daha yakın hissediyorlar, aynı zamanda meraklı oluyorlar. Çekinmeden soru sorabiliyorlar. Çünkü okuldaki öğretmen halimiz kurslarda ablaya dönüşüyor.”

(ÖM1): “Birçok lise ikinci sınıf öğrencisinin dört işlemde, işaretli çarpımlarda, kesirli ifadelerde, rasyonel sayılarda ve sadeleştirmelerde eksikleri olduğunu gördüm. Bunun üzerine temel konuları anlattım. Bir sonraki derse girdiğim zaman birçok öğrenci bu konuları ilk defa burada anladıklarını ifade ettiler. Gurur duydum.

Öğretmenler ÖYEDYK uygulamasının rehberlik hizmetleri açısından özel dersanelerin yerini alamayacağı düşüncesindedirler.

(ÖM1): “Uygulamanın dersanelerin yerini alması zaman alıcı bir süreç. Çünkü dersanelerin ve öğretmenlerinin sınav ve soru çözümlerinde, kaynaklarda oturmuş bir sistemi vardır. Bu uygulama zaman içerisinde dersanelerden daha iyi olabilir.”

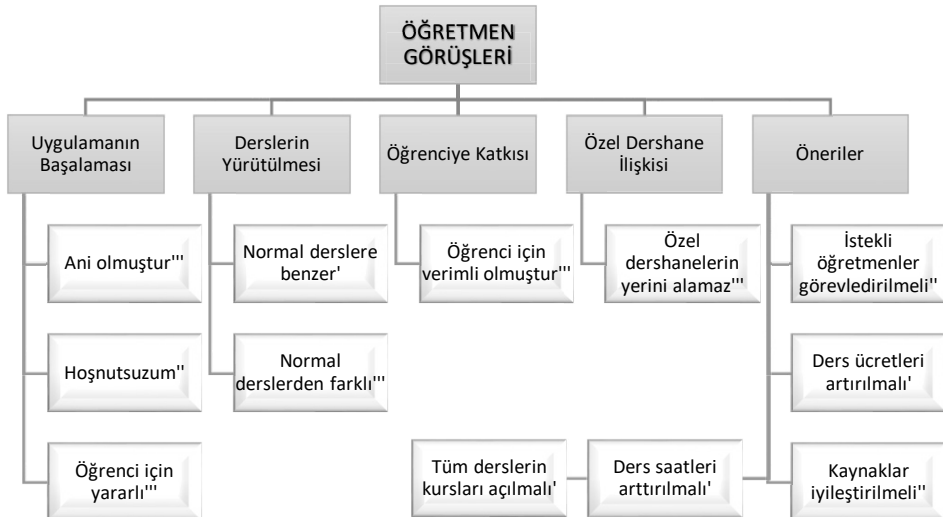
(ÖM3): “Dershanelerde öğrencilerin konu anlatımlı kitap ile ödev kitapları farklı ve danışman öğretmen öğrencilerin sınavlardaki cevaplarıyla birebir ilgilenmektedir. Biz doğru dürüst sınav yapamadık. Danışman öğretmenlik bizde de var ancak kimse ilgilenmek istemedi.”

Öğretmenler ÖYEDYK'nın verimliliğinin artırılması konusunda kaynak sağlama bakımından iyileştirme yapılmasını ve bu işin istekli öğretmenler tarafından yürütülmesini önermişlerdir.

(ÖM3): “Kursların temel derslerden oluşması ve istekli öğretmenler tarafından yürütülmesi gerekir. Bazı öğretmenlerimiz konu anlatımında iyi olmakla birlikte soru çözümünde pratikliği bulunmamaktadır. Ayrıca yaprak test gereklidir. Düzenli olarak deneme sınavı yapılması ve öğrencilerin seviyelerinin belirlenmesi gerekir.”

Öğretmenlerin ÖYEDYK ile ilgili görüşlerinin incelenmesi aşağıdaki şekilde özetlenebilir.

Şekil 1: Öğretmenlerin ÖYEDYK ile İlgili Görüşleri

Burada ‘ işaretleri bu görüşe sahip öğretmen sayısını göstermektedir.

Şekil 1 incelendiğinde uygulamanın diğer reformlar gibi aniden olması öğretmenleri huzursuz etmiştir. Ayrıca öğretmenlerin tamamı bu uygulamanın öğrenciler için yararlı ve onlar için bir fırsat olduğunu düşünmektedirler. Yine Şekil 1’den görüleceği gibi öğretmenler ÖYEDYK’nın özel dersanelerin yerini alamayacağı düşüncesindedirler. Bunun nedenlerini özel dersanelerin deneyimlerinin olması, belli bir program ve düzenlerinin olması, kaynak bakımından zengin olması ve ücretli olması şeklinde sıralamışlardır. Öğretmenler ÖYEDYK’nın iyileştirilmesine yönelik önerilerini kurslarda görevlendirilecek öğretmenlerin gönüllülük esasına dayandırılması, ders birim ücretlerin artırılması, kaynakların iyileştirilmesi, ders saatlerinin artırılması ve bütün derslerin bu uygulama kapsamına alınması şeklinde sıralamışlardır.

3.2. Öğretmenlerin ÖYEDYK’na Yönelik Eleştiri ve Deneyimleri

Öğretmenler bu uygulamanın öğrencilere dönem içerisindekinden farklı öğretmenlerden ders dinlemeye fırsat vermesi, öğrenme ve pekiştirmeye zaman sağlaması gibi avantajlarının olduğunu belirtmişlerdir.

(ÖM3): *“Tahtaya bir örnek yazdığımızda çocuk ‘hocam biz bu şekilde görmedik’ diyebiliyor. Yani farklı öğretmenlerden ders dinlemeleri iyi oluyor.”*

Ayrıca öğretmenler uygulamanın kamu kurumlarında yapılmış olmasını disiplinli olma, ücret ödenmesi, mekân ve zamanın belirli olması bakımından avantaj olarak ifade etmişlerdir.

(ÖM1): *“Kursların okulda olması öğretmen için daha çekici ve avantajlı olur. Görev yaptığı yer ve saatleri, ders anlattığı grup, alacağı ücretin günü ve miktarı belirlidir.”*

(ÖM3): *“Dershane özel kurum, müdür öğrencilere müşteri gözüyle bakıyor. Gönül ilişkileri ve sigara konularında kimse kimseye bir şey söyleyemiyor. Disiplin yönünden okullar daha başarılı.”*

(ÖM2): “Dönem içerisinde dersin yaklaşık yarısı yapma, etme, dinle, sus, otur, çekme, kırma şeklinde uyarılarla geçtiğinden derslerimiz verimli olmuyor. Kursa katılan öğrencilerde dinleyen öğrencilere ders anlatıyorum.”

Öğretmenler uygulamanın olumlu yönlerinin yanı sıra olumsuz yönlerinin de olduğunu vurgulamışlardır. Bunlar, kaynak yetersizliği, seviye sınıflarının olmaması ve eğitim ortamıyla ilgili bazı zorluklar şeklinde sıralanmıştır.

(ÖM3): “Öğrenciler özel dershanedeki sistemi istiyor. Ücret ödemiyorlar ancak yaprak test, ödev takibi ve belli aralıklarla deneme istiyorlar. Bunların bir maliyeti var ve bu maliyeti karşılama konusunda isteksizler.”

(ÖM2): “Dersler bittikten sonra kurs başladığı için okul soğuk oluyor. Kaloriferler yanmaya devam etmiyor.”

Buna ilaveten öğretmenler yönetmeliğin getirdiği bazı sınırlılıklardan, ders için ödenen ücretin ve haftalık kurs saatinin yetersizliğinden şikâyetçidirler.

(ÖM3): “Yönetmeliğe göre bir öğretmen en çok 10 saat ders açabilir. Diyelim ki beni isteyen 300 tane öğrenci var kurs açmaya kalksam 15 sınıf ve 30 saat yapıyor. Buna izin verilmiyor. Öğrenciye sağlıkta doktor seçimi olduğu gibi öğretmen seçimi hakkı veriliyor diğer taraftan on saat ile sınırlanıyor.”

(ÖM2): “Evimin okula uzaklığı yaklaşık 8-10 kilometredir. Gidiş dönüş zaten bir masraf yapılıyor. O yüzden ücretin öğretmeni tatmin etmesi gerekir. Bir zorunluluk değil de bir gönüllülük olup ücret de tatmin ederse daha verimli olacağımı düşünüyorum.”

Öğretmenlerin uygulama ile ilgili olumlu deneyimleri öğrencilerin matematik kurslarına ilgi duyması, soru çözebilme kabiliyetlerinin gelişmiş olması, ücret artışının sınırlı olumlu etkisi ve okuldaki dersleri tamamlaması şeklindedir.

(ÖM2): “Öğrencilerin test çözmeye başlamış olmaları kursların olumlu sonuçlarından. Daha önce test ile tanışmamış olan öğrencilerimiz artık kendi istekleriyle test çözmekte ve bundan zevk almaktadırlar. 12. sınıfa gelip test çözmemiş öğrencilerimiz bulunmaktaydı. Bu bakımdan iyi olmuştur.”

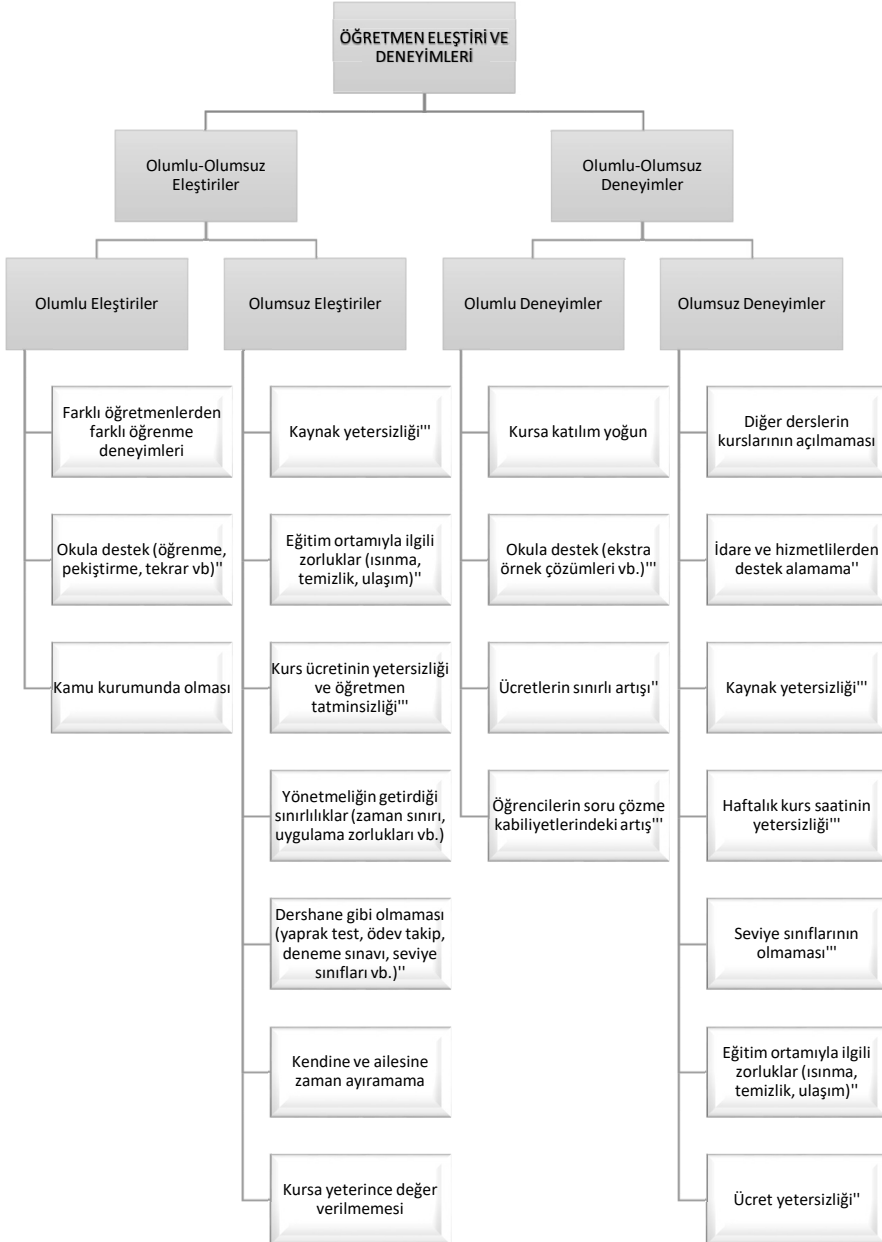
(ÖM3): “Öğrencilerin çoğu kursa katıldı ve yeterli sayıda örnek çözdük. Yeni matematik müfredatında özellikle 10. sınıfta konular çok yoğun. Yani dersler bir koşturmayla geçmektedir. Kurslarda yeterli sayıda örnek çözdüğümüzden faydası olmuştur.”

Öğretmenler ayrıca diğer derslerin kurslarının açılmaması, kaynak eksikliği, yönetim ve hizmetlilerden destek alamama gibi olumsuz deneyimlere sahiptirler.

(ÖM3): “Başarı sadece matematik ile gelmez. Fen öğrencisi için fizik, kimya, biyoloji de önemlidir. Biz matematik kursu açtık ama fizik ve kimya kursu açılmadı. Bu şekilde başarı elde edilemez. Ayrıca derse fotokopiyle gittik, yasak ama yaprak test aldırarak ve sorular çözdük, ancak ödevlendirme yapamadık.”

(ÖM2): “Bizim yaşadığımız tek sorun okuldan eve ulaşım olmuştur. Öğrencilerimiz geç vakitte okuldan ayrılmaktalar ve bazılarının evleri okula uzaktadır.”

Şekil 2: Öğretmenlerin kursa yönelik olumlu-olumsuz eleştirisi ve deneyimleri

Burada “ işareti iki öğretmenin,” ’ işareti ise tüm öğretmenlerin bu görüşte olduklarını göstermektedir.

Şekil 2 incelendiğinde öğretmenler, öğrencilerin farklı öğretmenlerden ders dinlemelerine olumlu yaklaşmaktadırlar. Kursların kamu kurumlarında yürütülmesine bakış açıları olumlu olmakla birlikte bu yönde herhangi bir tecrübe yaşamamışlardır. Bununla birlikte kursların okuldaki derslere destek olduğu yönünde olumlu görüş bildirmeleri ve bu yönde deneyim yaşamaları tutarlılık göstermektedir. Kurslarda matematik dersine ilginin diğer derslere göre yoğun olması, öğrencilerin problem çözme kabiliyetlerinde artış olması ve önceleri ek ders ücreti olarak ücretlendirilen kurs ders saatlerinin iki katına çıkarılmasını olumlu deneyim olarak belirtmişlerdir. Ancak bu olumlu deneyimlerini olumlu görüş olarak belirtmemişlerdir. Bu durum öğretmenlerin bazı olumlu deneyimlerini yeterli görmemiş olmalarından kaynaklanabilir. Örneğin ders ücreti artışını olumlu karşıladıkları halde yeterli olmadığını vurgulayarak daha da arttırılması yönünde beklentilerini bildirmişlerdir. Öğrencilerin problem çözme kabiliyetlerinde artış görülmüş, yine de bu durumdaki öğrencilerin sayısı yeterli bulunmamıştır. Matematik kursuna katılım yoğun olmasına rağmen yetersiz olduğunu, bazı öğrencilerin kursların değerini sonradan anlayıp katılmak istediklerini vurgulamışlardır. Sonuç olarak öğretmenlerin kursa yönelik olumlu görüş ve deneyimlerinin kendilerine değil, öğrencilere yönelik olduğu söylenebilir.

Öğretmenler kurslarda yardımcı ders kitabı kullanılmamasını bir sınırlılık olarak değerlendirmişler ve bu durumdan kaynaklanan zorluğu derslerinde deneyimlemişlerdir. Buna ek olarak öğretmenler ders ücretlerinin yetersizliği nedeniyle kurslara katılımın isteksiz olacağı düşüncesindedirler. Öğretmenler yönetmelikteki bazı maddelerin kurslar için sınırlılık oluşturabileceğini ileri sürmüşlerdir. Keza kursların dersane gibi olmamasını bir sınırlılık olarak değerlendirmişler, bununla ilgili olarak bütün öğretmenler seviye sınıfları yapılmadığından sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bazı öğretmenler kurslardan dolayı kendilerine ve ailelerine zaman ayıramayacaklarını, veliler, öğrenciler ve öğretmenlerin kurslara yeterli değeri vermeyeceklerini düşünmüşler ve bu durumun sınırlılık oluşturacağını ileri sürmüşlerdir ancak bu konularda herhangi bir olumsuz deneyim yaşamamışlardır.

Bir öğretmen yaşadığı ilginç deneyim sonucu idare ve hizmetlilerden destek alınamadığını ifade etmiştir. Ayrıca öğretmenler etkili bir öğretim gerçekleştirebilmek için ders saatlerini yeterli bulmadıklarından konu anlatımını yüzeysel olarak gerçekleştirip problem çözümüne ağırlık vermişlerdir. Ancak bu durumu sınırlılık olduğu yönünde değerlendirmemişlerdir.

3.3. Öğrencilerin ÖYEDYK'na Yönelik Görüşleri

Araştırmaya katılan bütün öğrenciler kursların başlamasından duydukları memnuniyetlerini dile getirmişlerdir. Buna ek olarak öğrencilerin çoğu kursların etkili olduğu düşüncesine sahiptirler.

(Ö4): *“Bu kurslar 2 saat olmasına rağmen etkili oluyor. Sonuçta hocayla daha çok vakit geçiriyoruz. En azından ders ve sınavların bilincinde oluyoruz.”*

Ancak bir öğrencinin kursların başlaması hakkında farklı düşüncelere sahip olduğu, kursların etkililiği konusunda ise kararsız olduğu görülmüştür.

Keza araştırmaya katılan bütün öğrenciler kurslarda ders programlarından farklı konuların anlatıldığını belirtmişlerdir. Ayrıca öğrenciler kurslarda konu anlatımına çok az yer verildiğini, çoğunlukla problem ve test çözümü üzerinde durulduğunu vurgulamışlardır.

(Ö1): *“Öğretmenlerimiz ders programına göre anlatmıyorlar. Yeterli temel bilgiye sahip olmadığımız için temel bilgilerden başlıyorlar.”*

(Ö3): *“Ders daha ayrıntılı geçiyor tabi. Kursta daha çok örnek problem çözebiliyoruz bir konu üzerinde.”*

Ayrıca öğrenciler derse giren öğretmenlerinin öğrenciler arasında kursa katılan ve katılmayan şeklinde bir ayırım yapmadıklarının altını çizmektedir. Son olarak öğrencilerin çoğu bu tür uygulamaların dershanelerin yerini alamayacağı konusunda öğretmenler ile aynı düşünceye sahiptirler.

(Ö4): “Mevcut durumda kurslar dershanelerin yerini alamaz. Çünkü şu anki iki saatlik ders çok yetersizdir. Dersleri hafta sonlarına koysalar, öğretmenlerimiz bundan memnun olmuyor.”

(Ö3): “Bizim sınıf yine 30 kişi, 40 kişilik sınıflar da varmış. Öğretmenlerin öğrencilerle yakından ilgilenmesi mümkün değil. Dershanede 20 kişiyiz ve öğretmenlerimizin kişisel ilgilenme olasılığı daha yüksek. Kaynak bakımından dershaneler yeterli ancak okulun bu konuda eksikleri vardır.”

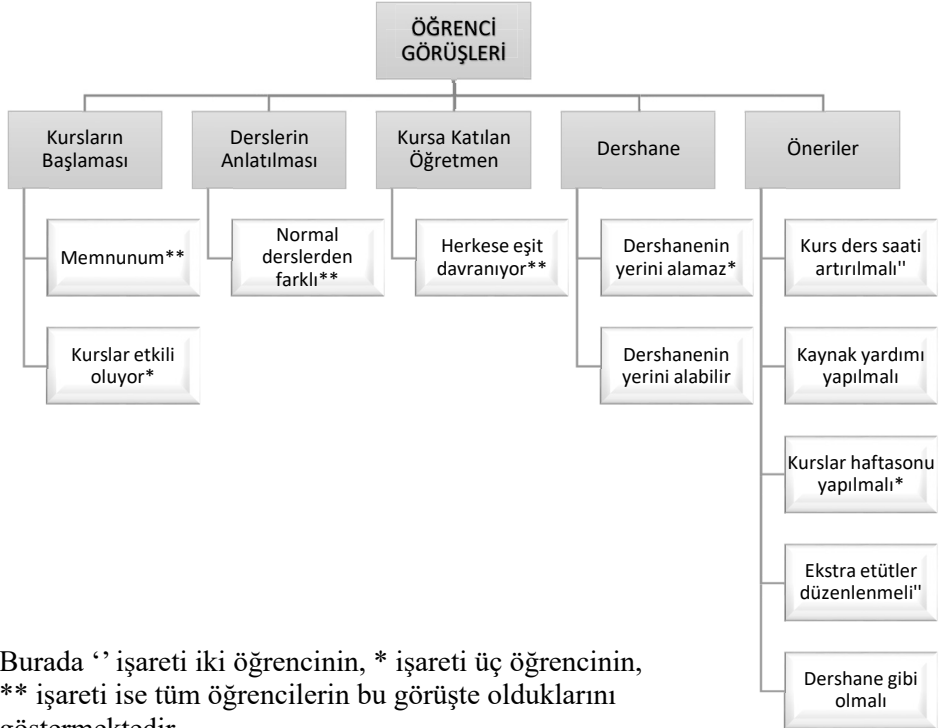
Öğrencilerden sadece biri kursların dershanelerin yerini alabileceği yönünde görüş bildirmiştir. Sınıf mevcudu konusunda yönetmeliğe uyulmadığı, 30 veya üzerinde öğrencinin bulunduğu sınıflar dikkat çekmektedir. Yine de öğrenciler tarafından bir sınırlılık olarak belirtilmesi önem arz etmektedir.

Kursların arzu edilen düzeye gelmesi yönünde öğrencilerin önerileri ders saatlerinin artırılması, derslerin hafta sonları yapılması ve problem çözme süresini artırmak için etütler düzenlenmesi şeklinde olmuştur.

(Ö3): “Aslında ders saatleri artırılabilir. Konu tam olarak anlatılır, ekstra test ve problem çözülür, etüt şeklinde ders olsa daha iyi olabilir.”

(Ö2): “Kurslar hafta sonu sabahtan akşama kadar olsa daha iyi olurdu. Okuldan sonra olduğu için çok zorlanıyoruz.”

Şekil 3: Öğrencilerin kursların başlaması, derslerin anlatılması, kursa katılan öğretmen, dershaneye yönelik görüşleri ve kurslar hakkındaki önerileri.

Burada ‘’ işareti iki öğrencinin, * işareti üç öğrencinin, ** işareti ise tüm öğrencilerin bu görüşte olduklarını göstermektedir.

Şekil 3 incelendiğinde öğrencilerin kursların başlaması ile ilgili olumlu düşünceye sahip oldukları görülebilir. Kurslardaki programın okul programından farklı olduğu görülmektedir. Ancak öğrenciler bu durumdan herhangi bir rahatsızlık duymamakta, üstelik bu durumu bir avantaj olarak nitelendirmektedirler. Öğrenciler, öğretmenlerinin okul ve kurslardaki derslerde öğrencilere karşı tutum ve davranışlarında herhangi bir farklılık olmadığı görüşündedirler. Ayrıca üç öğrenci, kursların dershanelerin yerini alamayacağını düşünmektedirler. Buna gerekçe olarak dershanedeki ders saatlerinin fazla olması, sınıf mevcutlarının arzu edilen düzeyde olması, kaynaklarının zengin olması, ücretli olması nedeniyle derslerin daha ciddiye alınması ve öğretmenlerin istekli olması gösterilmiştir.

Yine Şekil 3'teki öneriler incelendiğinde öğrencilerin kursların hafta sonu yapılması konusunda hemfikir oldukları görülmektedir. Öğrenciler kurstaki ders saatlerinin artırılmasını ve etütler düzenlenmesini istemektedirler. Bir öğrenci kursların dersane gibi olmasını önermiş ve bu isteğini

(Ö1): *“Evet aynı dersanelerde olduğu gibi kurslarda da öğretmenler seçilsin isterdim. Kurslarda da dersanelerde olduğu gibi kaynak kitaplar verilmesini isterdim. Gerçekten öğrenmek isteyenler katılsın ve seviye grupları yapılsın.”*

şeklinde ifade etmiştir.

3.4. Öğrencilerin ÖYEDYK'na Yönelik Deneyimleri

Öğrenciler kursların daha önce görmedikleri konuların anlatılması, unutulmuş konuların hatırlatılması ve konularla ilgili yeterli ölçüde problem çözülmesi gibi avantajlarının olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenleriyle daha çok zaman geçirme, çözemedikleri yığılmış problemleri sorma, farklı anlatım ve problem çözme yollarını öğrenme fırsatı bulduklarını ifade etmişlerdir.

(Ö4): *“Çözemediğimiz problemlerde bize yardımcı oluyorlar ve test de veriyorlar. Bunlar bize en faydalı olan şeyler.”*

(Ö1): *“Ben meslek lisesi öğrencisi olarak fizik, kimya, biyoloji gibi dersleri görmüyorum. Haftada 2 saat matematik görüyorum. Bunun eksikliğini hissediyorum. Bir meslek lisesi öğrencisi olarak diğer okullarla yarışıyoruz ama şöyle bir sorun var bu dersleri görmediğimiz için ben geride kalıyorum. Bu kurs bu yönden avantaj sağlıyor.”*

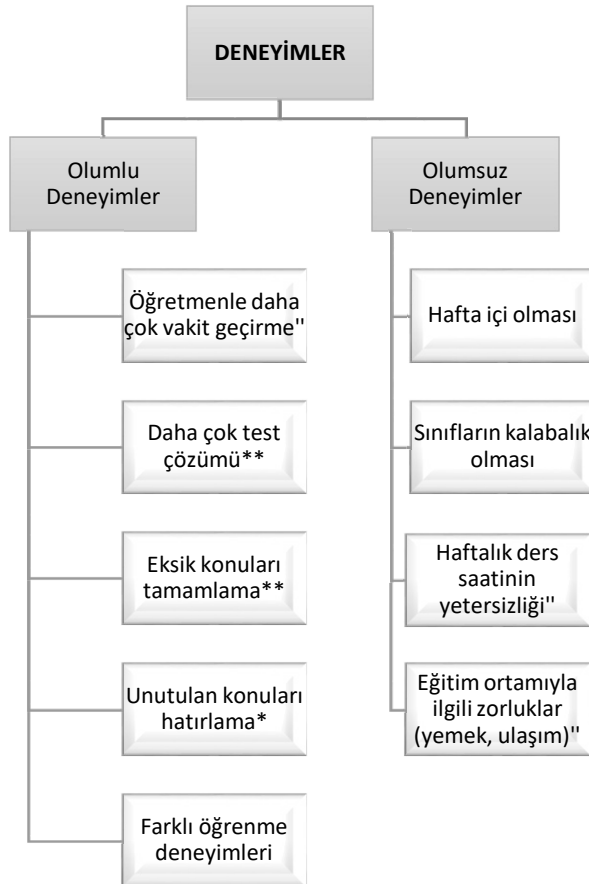
Görüşmelerde öğrenciler kursların olumlu yönlerinin yanı sıra bazı olumsuz yönlerinin de bulunduğunu vurgulamışlardır. Bunlar kursların hafta içi olması dolayısıyla yorulmaları ve bunun sonucu derslere odaklanamama, derslerin geç saatlerde olması nedeniyle havanın kararması ve ulaşımda karşılaşılan zorluklar şeklinde ifade edilmiştir.

(Ö4): *“Ben yurttan kalıyorum. Diğer arkadaşlar için havanın kararması sorun oluyor. Bir de yemek sorunu var.”*

(Ö3): “Zaten biz 7 saat ders görüyoruz. Bir de üstüne 2 saat kurs olunca kafa dağılıyor. Derse odaklanamadığımız zamanlar oluyor.”

Bir öğrenci sınıf mevcudunun fazla olmasından duyduğu rahatsızlığı ve yine birkaç öğrenci ise ders saatlerinin yetersiz olduğunu dile getirmişlerdir. Öğrencilerin kurslara yönelik olumlu-olumsuz deneyimleri Şekil 4’de özetlenmiştir.

Şekil 4: Öğrencilerin kurslara yönelik deneyimleri.

Şekil 4 incelendiğinde öğrencilerin kurslarla ilgili bütün olumlu deneyimlerinin akademik başarılarına katkı olarak gördükleri ekstra etkinlikler olduğu göze çarpmaktadır. Yine kurslara yönelik olumsuz deneyimlerin genel olarak kursların uygulama saati ve süresiyle ilgili olduğu görülmektedir. Öğrenciler havaların kararmasıyla ulaşımda zorluklar yaşadıklarını ve derslerden sonra yorgun oldukları için kurslardan arzu edilen verimi alamadıklarını belirtmişlerdir.

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğretmen ve öğrencilerin ÖYEDYK'ya yönelik görüş ve deneyimlerinin değerlendirildiği bu araştırmada öğretmenlerin, kursların birdenbire başlamasından huzursuz oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu huzursuzluğun gerçek sebebi eğitim sistemindeki sürekli ve ani değişiklikler ve öğretmenlerin bu durumdan usanmış olmalarıdır. Buna ilaveten çalışmaya katılan tüm öğretmenlerin bu uygulamanın katılımcı öğrencilerin başarılarına olumlu katkıda bulunduğu ve onlar için bir fırsat olduğu konusunda hemfikir oldukları görülmüştür. Bunun nedeni derslerinde öğrencilerde gözlemlenmiş oldukları olumlu değişimler olabilir. Bu sonuç, Göksu ve Gülcü (2016)'nın yapmış oldukları çalışma ile tutarlılık göstermektedir. Ünsal ve Korkmaz (2016)'da öğretmenler, bu kursların öğrencilerin ders ve sınav başarılarını arttırıp soru çözme becerilerini geliştirerek katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Bu da çalışmanın sonucunu desteklemektedir. Yine öğrencilerin okula, derse ve öğretmene karşı olumlu tutum geliştirmelerinde bu kursların etkili olduğuna yönelik algılarının olduğu görülmüştür.

Araştırmada elde edilen bir diğer sonuç ise, çalışmaya katılan öğrencilerin tamamının kursların başlamasından memnun olmaları ve çoğunun kursların etkili olduğunu düşünmeleridir. Bunun nedenleri kurslarda önceki yıllara ait konuların tekrar edilmesi ve dolayısıyla unutulmuş olan konuların hatırlanması, problem çözümüne ayrılan sürenin yeterli olması ve bunların sonucu olarak ÖSYM tarafından yapılan sınavlara daha etkili bir şekilde hazırlanmalarına yaptığı katkı olabilir. Bu durum, öğretmenlerin kursların öğrenciler için bir fırsat olduğu görüşünü desteklemektedir. İncirci, İlğan, Sirem ve Bozkurt (2017) ve Nartgün ve Dilekçi (2016) çalışmasında DYK'ya ilişkin öğrenci görüşlerinin olumlu olduğu ortaya çıkmıştır.

Bu sonuçlar çalışma sonuçlarıyla tutarlılık göstermektedir. Öğretmenler kursları hem kendi hem de öğrenciler açısından değerlendirirken, öğrencilerin sadece kendi açılarından değerlendirmiş olmaları dikkat çekicidir. Keza öğretmenler kursların öğrencilerin derse karşı tutum ve davranışlarında bir değişime neden olduğu görüşünde oldukları halde öğrencilerin bu şekilde bir değişimden hiç bahsetmemiş olmaları ilginçtir. Bu durum öğrencilerin kendilerindeki değişimi fark etmemelerinden veya öğretmenlerin daha iyi bir gözlemci olmasından kaynaklanabilir. Özetle buradan öğretmenler ve öğrencilerin kursların başlamasını olumlu karşıladıkları sonucu çıkarılabilir.

Öğretmenler bu uygulamada dönem içerisindeki derslerinden farklı bir plana göre ders anlatmaktadırlar. Bunun nedeni öncelikli olarak öğrencilerin eksiklerini tamamlamak ve hazırlanacakları üniversite sınavları için tekrar yapmak ve daha çok problem çözmek olabilir. Tutak, Emül ve Gün'ün (2010) MEB Öğrencileri Yetiştirme Kurslarının etkililiğini inceledikleri çalışmalarında öğretmenlerin kurslarda problem çözümüne daha çok zaman ayırdıkları, konu anlatımını yüzeysel geçiştirdikleri gözlenmiştir. Göksu ve Gülcü (2016) yapmış oldukları DYK'ya ilişkin öğretmen görüşleriyle ilgili çalışmada öğretmenlerin çoğunun, farklı bir şekilde işlediklerini ifade ettiklerini ve sebep olarak da kurslarda soru çözme odaklı ve sınava yönelik bir yöntem takip ettiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca bazı öğretmenlerin, pek anlaşılmayan konuları derinlemesine işlemeye de fırsat bulduklarını ifade etmişlerdir. Bu araştırmanın bulguları Tutak, Emül ve Gün (2010)'ün ve Göksu ve Gülcü (2016)'nün sonuçlarıyla örtüşmektedir. Aynı sonuçlar öğrencilere yönelik bulgularda da karşımıza çıktığından bu iki sonuç birbirini desteklemektedir. ÖYEDYK'da genel eğilimin konuların kısa bir tekrarının yapılması ve sonrasında konularla ilgili çokça örnek problem ve test çözümü şeklinde olduğu söylenebilir. Bu sonucun Tutak vd. (2010) bulgularıyla tutarlı olduğu görülmektedir. Öğrenciler, öğretmenlerinin okul ve kurslardaki derslerde öğrencilere karşı tutum ve davranışlarında herhangi bir farklılık olmadığı görüşündedirler. Bu durum da Tutak vd. (2010) sonuçlarıyla tutarlılık göstermektedir.

Araştırma sonuçlarına göre hem öğretmenler hem de öğrenciler farklı gerekçelerle ÖYEDYK'nın dersanelerin yerini alamayacağı

kanısındadırlar. Öğretmenler dershanelerin farklı çözüm teknikleri geliştirme, geniş rehberlik ağına sahip olma ve sistemli olma, öğrenciler ise uygun sınıf mevcudu, yüksek motivasyon ve ders programlarının takip edilmesi şeklinde üstünlüklerinin olduğunu belirtmişlerdir. Ancak her iki kesim de dershanelerin sahip olunan kaynaklar, ücretli olması nedeniyle ciddiye sahip olma ve ders saatlerinin fazla olması üstünlükleri konusunda hemfikirdirler. Dershanelerin ücretli olmasının kurslara bir üstünlük olarak görülmesi dikkat çekicidir. Yine her iki kesim kursların cüzi de olsa ücretli olmasının ciddiye alınma konusunda fayda sağlayacağını düşünmektedirler.

Araştırmada öğretmenler tarafından isteklilik sağlanması buna yönelik olarak ücretlerin artırılması ve eğitim ortamına destek (ulaşım, ısınma vb.) sağlanması ve ders saatlerinin artırılması önerilmiştir. Ayrıca bir öğretmen bu uygulamanın başarılı olması için matematik dışındaki diğer derslerin de kurslarının açılmasını önermiştir. Öğrenciler ise kurslardan yeterli ölçüde verim alabilmeleri için hafta sonları yapılmasını, bunun nedeni hafta içi yapılan kurslarda okuldaki derslerinden yorgun düşmeleri ve bunun sonucu olarak kurslardan istenilen verimin alınamaması olabilir, ders saatlerinin artırılmasını ve daha çok problem çözebilmek amacıyla etütler düzenlenmesini önermişlerdir. Öğrenci önerilerinin genellikle eğitim ortamıyla sınırlı kaldığı ancak öğretmen önerilerinin hem kendilerine hem eğitim ortamına hem de kursların yönetmeliğine yönelik olduğu göze çarpmaktadır. Bu durum öğretmenlerin çok yönlü düşünceleri ve kurslar konusunda daha deneyimli olmalarından kaynaklanabilir. Burada öğretmen ve öğrencilerin derslerin çeşitlendirilmesi ve saatlerinin artırılması konusunda hemfikir olmaları dikkat çekicidir.

Öğretmenlerin kurslara yönelik olumlu görüş ve deneyimleri; öğrencilerin farklı öğretmenlerden farklı öğrenme deneyimleri edinmeleri, uygulamanın kamu kurumunda gerçekleştirilmesi, uygulamanın okuldaki dersleri destekler nitelikte olduğu, öğrencilerin soru çözebilme kabiliyetlerinde gelişme olması ve son olarak önceleri ek ders ücreti olarak ücretlendirilen ders saatinin ücretinin iki katına çıkarılması şeklinde sıralanmıştır. Öğrencilerin kurslara yönelik olumlu görüş ve deneyimlerinin akademik başarılarına yaptığı katkı olduğu görülmüştür. Buradan öğrencilerin kursları kendi açılarından değerlendirdikleri sonucuna ulaşılabilir.

Öğretmenler kaynak kitapların ders kitabı ile kısıtlanmasını bir sınırlılık olarak görmüşler ve bu durumun getirdiği olumsuzlukları derslerinde deneyimlemişlerdir. TIMSS 2011 sonuçlarına dayalı olarak hazırlanan ulusal matematik ve fen raporunda da okullardaki materyal eksikliğine vurgu yapılmıştır (Büyüköztürk vd., 2014, s.129). Bu probleme Nartgün ve Dilekçi (2016) ve Göksu ve Gülcü (2016)'nın araştırmasında da kurslarda yaşanan materyal eksikliği öğretmenlerce dile getirilmiştir. Benzer şekilde eğitim ortamıyla ilgili bazı sınırlılıklardan (ısınma, temizlik, ulaşım vb.) bahsetmişler, ders ücretinin yetersiz olması nedeniyle isteksiz olarak katılım sağlanacağını ve kurslardan dolayı kendilerine ve ailelerine yeterli zaman ayıramayacaklarını belirtmişlerdir. Benzer sonuçlara Göksu ve Gülcü (2016) yapmış oldukları çalışmada da rastlanması sonuçların tutarlı olduğunu göstermektedir. Ayrıca Nartgün ve Dilekçi (2016)'de aşırı ders yükünün meydana getireceği fiziksel ve zihinsel yorgunluğun, bireylerde hissî bakımdan ümitsiz olma, bireyin insanlara, topluma, hayata yönelik negatif tutum davranışları meydana getirebileceğinin altı çizilmiştir. Ünsal ve Korkmaz (2016)'da kursların öğretmenlerde yorgunluğa ve performans düşüklüğü ile sınıf içinde disiplin sorunlarına neden olduğu belirtilmiştir. Bu çalışmadaki bulgular bu sonucu desteklemektedir. Öğrencilerin kursa yönelik olumsuz deneyimlerinin genel olarak derslerin zamanı ve süresiyle ilgili olduğundan sınırlı olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin kurslara yönelik algılarının kendileri bakımından olumsuz ancak öğrenciler bakımından olumlu olduğu sonucuna ulaşılabilir. Öğrenciler ise kurslar hakkında olumlu bir algıya sahiptirler. Bazı idare ve hizmetlilerden destek alınamadığını ifade edilmiştir. Buradan eğitim ortamındaki bazı paydaşların kurslar konusunda öğretmenler kadar özverili olmadığı sonucu çıkarılabilir.

Bu araştırmanın sonucunda öğretmen ve öğrenci perspektifinden ÖYEDYK'nın farklı etkilere sahip olduğu görülmüştür. Öğretmenler genel olarak uygulamadaki eksikliklerden rahatsızlıklarını dile getirmişlerdir. Eğitimin bir bütün olarak ele alınması gerektiği düşüncesinden hareketle ÖYEDYK ile ilgili sorunların bütün paydaşlar tarafından tartışılmasını beklemektedirler. Öğrenciler genel olarak süreçten memnun olup ileriye dönük iyileştirmeler yapılması gerektiği konusunda öğretmenleriyle hemfikirdirler.

Araştırma bulgularından hareketle bazı öneriler getirilmiştir:

- Öğretmenlerin ÖYEDYK konusunda istekliliklerine katkı sağlamak amacıyla ders ücretleri artırılabilir.
- ÖYEDYK kaynak kitap, yaprak test, deneme sınavı gibi materyallerle desteklenebilir.
- ÖYEDYK hafta sonları gerçekleştirilebilir, ara sınıflarda ders programı uygulanabilir ve son sınıflarda ise bütün konuların tekrar edilmesi ve problem çözülmesi şeklinde yapılandırılabilir.
- Bütün paydaşlar ÖYEDYK ve önemi hakkında bilinçlendirilebilir.
- Benzer bir araştırma daha geniş örneklem seçilerek yapılabilir.

5. KAYNAKÇA

- Berberoğlu, G. & Tansel, A. (2014). Does private tutoring increase students' academic performance Evidence from Turkey. *International Review of Education*, 1-19. doi: 10.1007/s11159-014-9436-y
- Bogdan, R. C. & Biklen, S. K. (2007). *Qualitative research for education* (5 ed.). London: Pearson.
- Büyüköztürk, Ş., Çakan, M., Tan, Ş. & Atar, H. Y. (2014). *TIMSS Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması*. MEB YEĞİTEK Genel Müdürlüğü, İşkur Matbaacılık: Ankara. <http://timss.meb.gov.tr/wp-content/uploads/TIMSS-2011-8-Sinif.pdf> adresinden 26.03.2020 tarihinde alınmıştır.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Corbin, J.M. & Strauss, A.C. (2007). *Basics of qualitative research: techniques and procedures for developing grounded theory*. 3rd Edition, Sage Publications, Inc., Thousand Oaks.
- Creswell, J. W. (2015). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni* (M. Bütün ve S.B.Demir, Trans. 3. Baskıdan Çeviri ed.). Ankara: Siyasal Yayın Dağıtım.

- Der, A. H. (2014). Dershane öğrencisi ve öğretmeni sayısı ikiye katlandı. Retrieved 15.05.2015, from <http://www.aa.com.tr/tr/egitim/381595-dershane-ogrencisi-ve-ogretmeni-sayisi-ikiye-katlandi>
- Er, S. N. (2012). *Perceptions of high school mathematics teachers regarding the 2005 Turkish curriculum reform and its effects on students' mathematical proficiency and their success on national university entrance examinations*. (Doctor of Philosophy), Ohio University, Athens, USA.
- Göksu, İ., ve Gülcü, A. (2016). Ortaokul ve liselerde uygulanan destekleme kurslarıyla ilgili öğretmen görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1).
- Güçlü, A. (2014). Eğitimde maliyetler dudak uçuklattı. Retrieved 15.05.2015, from <http://www.egitimajansi.com/haber/egitimde-maliyetler-dudak-ucuklatti-haberi-32390h.html>
- İncirci, A., İlğan, A., Sırem, Ö. ve Bozkurt, S. (2017). Ortaöğretim destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin öğrenci görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 50-68.
- MEB. (2014). Örgün ve yaygın eğitimi destekleme ve yetiştirme kursları yönergesi. Retrieved from http://mevzuat.meb.gov.tr/html/orgundestek_1/orgundestek_1.html.
- MEB, (2004). Öğrencileri yetiştirme kursları yönergesi. Retrieved from meb12.meb.gov.tr/meb.../05124708_4.ogrencikurslaryonergesi.doc.
- MEB, (2009). Öğretim programlarının yenilenme gerekçeleri ve davranışçı yaklaşım ile yapılandırmacı yaklaşım arasındaki farklar. Retrieved from http://ogm.meb.gov.tr/belgeler/program_yaklasim.ppt.
- MEB, (2013). *Ortaöğretim matematik dersi (9, 10, 11 ve 12. sınıflar) öğretim programı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Nartgün, Ş. S. ve Dilekçi, Ü. (2016). Eğitimi destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*.22(4), 537-564.

- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (S. Turan, Trans. 3. Baskıdan Çeviri ed.). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- NCTM, (2000). *Principles and standards for school mathematics*. Reston,VA.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (M. Bütün ve S. B. Demir, Trans. 3. Baskıdan Çeviri ed.). Ankara: Pegem Akademi.
- Smith, S. S. (2006). *Early childhood mathematics*. Boston: Pearson.
- Tansel,A.(2013).*Supplementary education in Turkey: Recent developments and future prospects*: IZA.
- Tansel, A., & Bircan, F. (2006). Demand for education in Turkey: A Tobit analysis of private tutoring expenditures. *Economics of Education Review*, 25, 303–313.
- Tutak, T., Emül, N. ve Gün, Z. (2010). İlköğretim ikinci kademedeki hafta sonu verilen matematik yetiştirme kurslarının verimliliği. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*.
- Ünsal, S. ve Korkmaz, F. (2016). Destekleme ve yetiştirme kurslarının işlevlerine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 87-118.
- Wilson, L. D. (2007). High-stakes testing in mathematics. In J. F. K. Lester (Ed.), *Second handbook of research on mathematics teaching and learning: A project of the National Council of Teachers of Mathematics* (Vol. 2, pp. 1099–1110). Charlotte, NC: Information Age.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8 ed.). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zhang, Y. (2013). Does private tutoring improve students' National College Entrance Exam performance? A case study from Jinan, China. *Economics of Education Review*, 32, 1-28.